Lietas Nr.C69252022
Lietas arhīva Nr. CA-0014-23/2
ECLI:LV:KUAT:2023:0207.C69252022.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2023.gada 7.februārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese Judīte Mauliņa
un tiesneses Astra Klaiše un Linda Vēbere

izskatīja rakstveida procesā civillietu saistībā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 7.septembra spriedumu /pers. D/ prasībā pret /nosaukums A/ par rīkojuma Nr.29-pers un lēmuma Nr.1.13/IZ760 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022.gada 21.aprīlī prasītāja /pers. D/ cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju /nosaukums A/ par /datums/rīkojuma Nr.29-pers un /datums/lēmuma Nr.1.13/IZ706 (tā prasības pieteikumā) atcelšanu.

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] Ar /nosaukums A/ /amats/ /datums/rīkojumu Nr.29-pers (turpmāk - Rīkojums) atbildētājai kā /nosaukums A/ /amats/izteikts rājiens par /datums/darba līguma Nr.26/2020 3.1. un 3.2.punktā, t.sk. amata apraksta 9.10., 12.3., 12.8.punktā norādīto darbinieka pienākumu pārkāpšanu. Rīkojumā konstatēts disciplinārs pārkāpums, jo prasītāja kā /amats/ nav pildījusi visus savus darba līgumā, amata aprakstā un darba kārtības noteikumos noteiktos pienākumus un prasības. Disciplinārsoda piemērošanas pamatā ir Būvvaldes darbinieka /per. M/ Būvniecības informācijas sistēmā (turpmāk - BIS) sagatavotais noteiktas formas /datums/Atzinums par būves pārbaudi (turpmāk - Atzinums), kas nav noformēts atbilstoši administratīvā akta prasībām.

[1.2] Prasītāja Rīkojumu pārsūdzēja, bet /nosaukums A/ izpilddirektors /datums/nolēma neatcelt piemēroto disciplinārsodu. Uzskata, ka Rīkojums ir nelikumīgs, tādēļ tas jāatceļ šādu apsvērumu dēļ.

[1.2.1] Atzinumu sagatavoja Būvvaldes darbinieks BIS atbilstoši iestatījumiem, kur sistēma pati rada dokumenta sastāvdaļas noteiktā formā, atbilstoši izvēlētā dokumenta veidam. Atzinuma sagatavošana ietilpst attiecīgā Būvvaldes darbinieka kompetencē, kurš to sagatavo patstāvīgi bez /amats/ iesaistes.

[1.2.2] Turklāt darbinieks, kurš sagatavoja Atzinumu, nav disciplināri sodīts. Secīgi, /amats/ nevar atbildēt par Būvvaldes darbinieka kompetencē ietilpstoša pienākuma iespējamu neatbilstošu izpildi, ko atbildētāja nav atzinusi par disciplināri sodāmu.

[1.2.3] Pretēji atbildētājai, uzskata, ka Atzinums nav administratīvais akts, bet tikai starplēmums. Līdz ar to prasītājas disciplināra sodīšana par viedokli neviennozīmīgi vērtējamā jautājumā nav pieļaujama.

[1.3] Atbildētāja vēlas panākt prasītājas atbrīvošanu no darba. Kopš 2020.gada decembra bijuši 14 rīkojumi, neskaitot pieprasījumus darba e-pastā, kas bez atbildētājas juridiska un administratīva atbalsta ievērojami apgrūtina Būvvaldes darbu. Tas arī apstiprina, ka atbildētājas izpilddirektors nepamatoti, tendenciozi un diskriminējoši izturas pret prasītāju.

[1.4] Prasība pamatota uz Darba likuma 9.panta otro daļu, 29.panta trešo daļu, 90.panta ceturto daļu.

[2] 2022.gada 24.maijā tiesā saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi. Tā norāda, ka prasību neatzīst, jo disciplinārsods prasītājai ir piemērots pamatoti un nav atceļams.

[2.1] /datums//nosaukums A/ saņēma novada iedzīvotājas /pers. G/ pārstāves iesniegumu par pašvaldības Būvvaldes Atzinuma apstrīdēšanu. /nosaukums B/ Administratīvo aktu strīdu komisija atzina Atzinumu par prett iesisku un to atcēla, jo tas nesatur atsauces uz normatīvajiem aktiem un nav norādīts apstrīdēšanas termiņš.

[2.2] Būvvaldei ir pienākums kontrolēt būvniecības procesu, tā atbilstību Būvniecības likuma un citu būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasībām. Atzinumu sagatavojušais Būvvaldes inspektors /datums/sniedza paskaidrojumus atbildētājai. Norādīja, ka Atzinumā minētā nekustamā īpašuma kopīpašniecēm ir ilgstošs strīds par nekustamā īpašuma izmantošanas kārtību, t.sk. par patvaļīgi pārbūvētās dzīvojamās mājas pārbūves legalizāciju.

Būvinspektors paskaidrojumā norādīja, ka sagatavotajam Atzinumam nav piemērojamas Administratīvā procesa likuma prasības. Adresāta tiesības apstrīdēt Atzinumu ir atkarīgas no būvinspektora turpmāk veiktām darbībām BIS.

Atbildētājas pārstāvji ar būvinspektoru veica pārrunas, nosūtīja Būvvaldes darbiniekiem informāciju par prasmju uzlabošanu attālinātā seminārā par administratīvajiem aktiem.

[2.3] Jau /datums/Būvvalde sagatavoja sākotnējo atzinumu, kas izsniegts abām kopīpašniecēm. Atzinumā norādītas atsauces uz normatīvajiem aktiem, būvinspektora norādījumu izpildes termiņu un noteikts apstrīdēšanas termiņš. 2021.gada novembrī prasītāja sniedza nekustamā īpašuma īpašniecei atbildi uz iesniegumu. Prasītājai, kā /amats/, pirms atbildes sniegšanas bija jāieskatās būvinspektora sagatavotajos dokumentos un jāsecina, ka Atzinumā nav atsauču uz normatīvajiem aktiem un nav norādīts tā apstrīdēšanas termiņš.

Prasītājai, kā /amats/, ir jāpārliecinās par sagatavotā lēmuma vai dokumenta pamatotību un tiesiskumu arī gadījumos, ja viņa nav konkrētā lēmuma vai dokumenta projekta autore. Adresātam nav jāuzmin, uz kādu tiesību normu pamata iestāde tam uzdevusi izdarīt konkrētas darbības.

[2.4] Nepamatots ir prasītājas uzskats par Atzinuma tiesiskumu un saistošo noteikumu "Par namu un to teritoriju un būvju uzturēšanu" neesību, kā šķērsli būvinspektoram atsaukties uz šiem noteikumiem. Administratīvo procesu iestādē neregulē BIS. Sistēma ir līdzeklis procesa atvieglošanai un Atzinumam ir jāatbilst administratīvā akta prasībām. Prasītāja nav pildījusi savus ar darba līgumu uzliktos pienākumus. Viņa atsaucas uz minēto saistošo noteikumu, taču to projektu /nosaukums B/prasītājai uzdeva sagatavot jau /datums/. Ja prasītāju nesodītu, tad viņa kā /amats/nesaprastu savas kļūdas darba organizēšanā.

[2.5] Par 2022.gada aprīlī un maijā saņemtām sūdzībām atbildētāja nav piemērojusi prasītājai disciplinārsodus pēc paskaidrojumu saņemšanas. Tā atkārtoti rakstiski lūgusi prasītājai pārbaudīt neskaidros jautājumus un nepieciešamības gadījumā konsultēties saistītajās valsts iestādēs pirms Būvvalde pieņem lēmumu, lai neradītu lēmuma adresātam pamatu apstrīdēt Būvvaldes pieņemtos lēmumus un ekonomētu pašvaldības citu struktūrvienību laiku

sūdzību izskatīšanā. Tas apliecina, ka atbildētājas izpilddirektors neīsteno tendenciozu, diskriminējošu un nepamatotu attieksmi pret prasītāju, ar nodomu atbrīvoties no viņas.

[2.6] Atbilstoši darba līgumam un amata aprakstam /amats/atbild par Būvvaldes darbībām un dokumentu sagatavošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. /amats/ ir jānodrošina kontrole un darba vadīšana pārraudzībā esošajā struktūrvienībā, vienlaicīgi jābūt arī par padomdevēju, ja tas nepieciešams. Vērsta uzmanība uz Būvvaldes nolikuma 3.punktu, /amats/Amata apraksta 9.13.punktu un norādīts, ka prasītāja, veicot /amats/ darba pienākumus, pieļāvusi paviršību.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 7.septembra spriedumu prasība noraidīta.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Prasītāja ir ievērojusi Darba likuma 90.panta ceturtajā daļā paredzētas tiesības lūgt disciplinārsoda atcelšanu mēneša laikā no rājiena izteikšanas dienas šā likuma 94.pantā noteiktajā kārtībā.

[3.2] Lietā nepastāv strīds par vairākiem faktiem.

[3.2.1] Prasītāja ir pieņemta darbā /nosaukums A/ par /amats/.

[3.2.2] /datums/būvvaldes inspektors sastādījis Atzinumu, kas apstrīdēts /nosaukums A/. Uzsāktajā lietvedībā /nosaukums B/ Administratīvo aktu strīdu komisija, pamatojoties uz procesuālo un materiālo tiesību normu pārkāpumiem, atcēla Atzinumu, atzīstot to par prettiesisku.

[3.2.3] Ar atbildētājas /datums/rīkojumu Nr.8-pers prasītājai pieprasīti paskaidrojumi. Ar /datums/rīkojumu Nr.22-pers prasītājai pieprasīti papildu paskaidrojumi.

[3.2.4] Ar Rīkojumu prasītājai par /datums/darba līguma Nr.26/2020 (jaunā redakcija) 3.1. un 3.2.punktā, t.sk. Amata apraksta 9.10., 12.3., 12.8.punktā noteikto darbinieka pienākumu pārkāpumu piemērots disciplinārsods - rājiens, kuru prasītāja pārsūdzējusi. /datums/ atbildētājas izpilddirektors nolēmis rīkojumu par disciplinārsoda piemērošanu prasītājai atstāt negrozītu.

[3.3] Prasītāja no 2022.gada 3.janvāra līdz 12.janvārim bija atvaļinājumā. Līdz 2022.gada 3.februārim pašvaldības izpilddirektors izprasīja papildu informāciju un paskaidrojumus no iesaistītajām personām, t.sk. prasītājas. Konkrētajā gadījumā par pārkāpuma atklāšanas dienu ir atzīstams /datums/, kad /nosaukums B/ Administratīvo aktu strīdu komisija izskatīja saņemto iedzīvotājas iesniegumu un atcēla Atzinumu. Šāda secinājuma pamatā ir Senāta atziņa, kas izteikta 2009.gada 30.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-307/2009 (A42457706) 8.punktā.

Lietas materiāli neliecina, ka atbildētāja būtu nepamatoti novilcinājusi dienesta pārbaudi vai lēmuma pieņemšanu. Noskaidrojamā informācija var prasīt zināmu apstrādi, tostarp faktu pārbaudi, pierādījumu iegūšanu un secinājumu izdarīšanu. Līdz ar to par pārkāpuma atklāšanas dienu ir uzskatāma diena, kad kompetentā persona, veicot nepieciešamās pārbaudes, var pietiekami skaidri secināt, ka attiecīgai darbinieka rīcībai ir pārkāpuma pazīmes. Atbildētāja, pieņemot lēmumu par rājiena izteikšanu /datums/, ir ievērojusi Darba likuma 90.panta trešajā daļā noteikto termiņu. Līdz ar to prasītājas viedoklis, ka par pārkāpuma atklāšanās dienu būtu uzskatāms /datums/, kad pašvaldībā tika iesniegts trešās personas iesniegums par Atzinumu, ir nepamatots.

[3.4] Atbildētāja ir ievērojusi Darba likuma 90.panta otrajā daļā noteikto rājiena piemērošanas kārtību, t.i., pirms rājiena izteikšanas rakstveidā iepazīstinājusi darbinieku ar viņa izdarītā pārkāpuma būtību un pieprasījusi no darbinieka rakstveida paskaidrojumu par šo pārkāpumu. Tas apstiprinās ar sprieduma 3.2.3.punktā norādītajiem rīkojumiem un saņemtajiem rakstveida paskaidrojumiem.

[3.5] Rājiens prasītājai izteikts par darba līguma 3.1., 3.2.punktā, amata apraksta 9.10., 12.3. un 12.8.punktā norādīto darbinieka pienākumu pārkāpšanu.

Darba līguma 3.1.punkts noteic darbinieka pienākumu veikt darbu ar tādu rūpību, kāda atbilstoši darba raksturam un darba veikšanai nepieciešamajām darbinieka spējām un piemērotībai būtu no viņa sagaidāma. Līguma 3.2.punkts paredz veikt pienākumus, kas noteikti amata aprakstā un kuri nepieciešami saistības pienācīgam izpildījumam. Tāpat pielīgts, ka jāievēro darba devēja iekšējie normatīvi, ar kuriem darbinieks tiek iepazīstināts.

Amata apraksta 9.10.punkts paredz ievērot Latvijas Republikā spēkā esošos tiesību aktus, personas datu aizsardzības noteikumus, /nosaukums B/ lēmumus un iekšējos normatīvus. 12.3.punkts noteic darbinieka atbildību par sava darba izpildi saskaņā ar darbu regulējošiem normatīviem, par savu pieņemto lēmumu un rīcības likumību. Savukārt 12.8.punkts paredz atbildību par dokumentu sagatavošanu, kārtošanu un uzglabāšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tostarp tiesību aktu prasībām fizisko personu datu apstrādes jomā.

Būvvaldes nolikuma 3.punktā norādīts, ka tā savā darbībā ievēro spēkā esošos normatīvos aktus un, ka Būvvaldes darbu organizē un vada Būvvaldes vadītājs. Atbilstoši darba līgumam un amata aprakstam /amats/ atbild par Būvvaldes veiktām darbībām un dokumentu sagatavošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Prasītājai bija jānodrošina kontrole un darba vadīšana pārraudzībā esošajā struktūrvienībā. Darba devējam ir tiesības sagaidīt no darbinieka atbildīgu rīcību un rūpību darbā, tas norādīts arī Darba likuma 50.panta pirmajā daļā, 51.panta pirmajā un otrajā daļā, 81.panta pirmajā daļā.

Ar lietas dalībnieku paskaidrojumiem un lietā iesniegtajiem rakstveida pierādījumiem ir gūts apstiprinājums rīkojumā par rājiena piemērošanu norādītajiem apstākļiem. Prasītāja kā /amats/, nenokontrolējot /datums/Būvvaldes inspektora sastādīto Atzinumu, pieļāvusi paviršību.

[3.6] Senāta 2017.gada 10.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-956/2017 9.punktā norādīts, ka būvinspektora atzinums uzskatāms par administratīvo aktu, ja šajā atzinumā ir noteikts konkrēts pienākums. Visos pārējos gadījumos būvinspektora atzinums uzskatāms vienīgi par pamatu būvvaldei turpināt attiecīgo administratīvo procesu un lemt par to, kādā veidā konstatētie pārkāpumi ir novēršami. /datums/Atzinumā nav tikai fiksēta situācija dabā, tas uzliek pienākumu būves kopīpašniekam.

Šajā lietā nav jāvērtē, vai bija pamats administratīvā akta izdošanai. Tāpat nav pamata izvērtēt, vai būvinspektora Atzinums ir administratīvs akts, jo šo apstākļu izvērtēšana nav izskatīšanas priekšmets lietā. Šajā lietā ir jāizvērtē tikai iespējamie pārkāpumi prasītājas darbībās, kas saistīti ar Atzinumu, kas bija par pamatu viņas disciplinārai sodīšanai, lietā jāizvērtē rājiena izdošanas likumība.

Atzinums ir atcelts, jo ar to būvinspektors ir uzdevis trešajai personai iesniegt dokumentus noteiktā termiņā, kas nav viņa kompetencē. Būvvaldes izdotie lēmumi nošķirami pēc to juridiskās dabas. Iestāde izdod dokumentus atbilstoši noteiktiem kritērijiem, taču to izdošanas likumība, pamatojums bija jāpārbauda tās vadītājai. Inspektors jautājumu par būvniecības dokumentācijas iesniegšanu nevar izlemt ar būvinspektora atzinumu, to var izdarīt tikai Būvvalde.

[3.7] Piemērotais disciplinārsods šajā gadījumā atbilst pieļauto pārkāpumu smagumam. Prasītājas pieļautie pārkāpumi, neievērojot amata aprakstā noteiktos darba pienākumus nav formāli. Tie nepārprotami atstāj ietekmi uz pašvaldības pārvaldes funkciju izpildi, jo pieņemtajiem lēmumiem jābūt pamatotiem un izskaidrotiem, lai adresāts tos saprastu. Turklāt pašvaldības vai valsts iestādēm, pildot savus uzdevumus un funkcijas, nav paredzētas nekāda veida atkāpes no tiesību normu pareizas ievērošanas, t.i., iestādei pieņemot nolēmumus un sagatavojot dokumentus, jāievēro visas normatīvo aktu prasības.

Rīkojumā konstatētais atbilst faktiskajiem apstākļiem. /nosaukums A/, nodibinot pārkāpumus prasītājas amata pienākumu pildīšanā, bija tiesīga izteikt prasītājai rājienu. Rīkojumā ir detalizēti izklāstīta prasītājas pieļauto pārkāpumu būtība. Prasītājai kā /amats/ bija pienākums saskaņā ar Būvvaldes nolikuma 3.punktu kontrolēt un organizēt nodaļas darbinieka Atzinumu sastādīšanu atbilstību normatīvo aktu prasībām un saskaņā ar 12.8.punktu atbildēt par dokumentu kārtošanu un sagatavošanu, t.sk. kontrolēt nodaļas darbinieku ievadīto informāciju datu bāzēs.

Administratīvo aktu strīdu komisija atcēla Atzinumu, jo konstatēja procesuālo un materiālo tiesību normu pārkāpumus šajā dokumentā. No Atzinuma redzams, ka inspektors uzdevis ne tikai pārtraukt patvaļīgu būvniecību nekustamajā īpašumā/nosaukums F/, bet, pārsniedzot savu kompetenci, uzdevis mājas kopīpašniecei iesniegt Būvvaldē saskaņošanai arhitekta, projektētāja būvniecības ieceres dokumentāciju, dzīvojamās mājas pārbūves, atjaunošanas būvniecības ieceres dokumentāciju, rakstisku viedokli par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu, nosakot atšķirīgus izpildes termiņus.

Prasītājai piemēroto sodu nevar atzīt kā formālu, tādēļ prasītāja ir disciplināri sodāma un piemērotais sods ir samērīgs. Prasītājai jau /datums/ atbildētāja bija izteikusi rājienu par darba līguma un noteiktās kārtības pārkāpšanu. Darba devējs, izsakot prasītājai rājienu, ir ievērojis samērīguma principu, Darba likuma 90.panta otrajā daļā noteikto procedūru, tādēļ /datums/rīkojums Nr.29-pers un /datums/lēmums Nr.1.13/IZ760 ir pamatoti.

[3.8] Darba devējs izteica prasītājai rājienu par Būvvaldes veiktajām darbībām un dokumenta sagatavošanu neatbilstoši normatīvo aktu prasībām, par rūpības neesamību un paviršību, veicot /amats/pienākumus, par neatbilstošu darba vadīšanas pārraudzību esošā struktūrvienībā. Prasītājas argumenti, ka neviens Būvvaldei pirms Atzinuma sagatavošanas nebija izskaidrojis par juridiskām niansēm, tehniskiem risinājumiem, kas jāņem vērā, noformējot Atzinumu BIS, apliecina, ka prasītāja nav kontrolējusi ievadīto informāciju un izpildes termiņus.

Nepamatoti ir prasītājas argumenti par nepienācīgu apmācību BIS ierakstu veikšanai, jo ikviena jauna būvniecības iecere Latvijā reģistrējama digitāli BIS jau vairākus gadus.

Nepastāv likumīgs pamats disciplinārsoda atcelšanai, jo lietas iztiesāšanas gaitā nav apstiprinājies neviens no prasībā minētajiem argumentiem, kā arī neapstiprinājās, ka darba devējs tendenciozi, diskriminējoši izturētos pret prasītāju. Tas ir tikai viņas subjektīvs uzskats un neatbilst faktiskajiem lietas apstākļiem. Atbildētāja ir pierādījusi, ka prasītāja ar savu rīcību ir pārkāpusi darba līguma, amata apraksta, darba kārtības noteikumus un atbildētāja pamatoti izdevusi Rīkojumu, ko ar lēmumu Nr.1.13/IZ760 atstājusi spēkā.

[4] Par spriedumu 2022.gada 28.septembrī apelācijas sūdzību iesniedza prasītāja, lūdz atcelt Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 7.spetembra spriedumu pilnā apjomā, izskatot lietu atkārtoti pēc būtības atcelt rājienu un Rīkojumu, kā arī /nosaukums A/ lēmumu Nr.1.13./IZ760.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Tiesa būvinspektora /pers. M/ Atzinumu nepamatoti uzskatījusi par administratīvo aktu, kā arī nepamatoti atzinusi, ka būvinspektors pārsniedzis savu kompetenci. Tāpat tiesa kļūdaini nodēvējusi Atzinumu par Būvvaldes atzinumu, kam varēja būt ietekme uz tiesas apsvērumiem par prasītājas kā /amats/sodīšanu. Prasītāja nepamatoti sodīta, jo tiesa kļūdaini secinājusi, ka prasītāja, nekontrolējot būvinspektora sastādīto Atzinumu, pieļāvusi paviršību.

[4.2] Nav ņemts vērā, ka būvinspektora kā patstāvīgas būvniecības jomā sertificētas profesijas pārstāvja un būvinspektoru reģistrā reģistrētas personas kompetence ir noteikta Būvniecības likumā, Vispārīgos būvnoteikumos, Noteikumos par būvinspektoriem un citos būvniecību regulējošos tiesību aktos. Dažādu atzinumu sagatavošana ir viena no tiesību aktos noteiktajām būvinspektora tiešajām kompetencēm un pienākumiem.

Nav pamata atzīt, ka būvinspektors pārkāpj kompetenci, ja uzdod iesniegt informāciju vai jautājumu par būvniecības dokumentācijas iesniegšanu izlemj ar atzinumu.

Senāta 2017.gada 10.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-956/2017 9.punkta atziņas spriedumā ir pārveidotas, sniedzot nepareizu juridisko novērtējumu par būvinspektora atzinuma juridisko dabu. Būvinspektora atzinums nav administratīvais akts, jo tajā netika ietverts pienākums "apturēt būvdarbus" vai "pārtraukt būves ekspluatāciju". Tas secināms arī no paraksta veida un to pamatojošām tiesību normām, kas ietvertas atzinumā.

Lai gan tiesa uzskatījusi, ka Atzinums ir administratīvs akts, tomēr šim apstāklim piešķīrusi nebūtisku nozīmi. Norādīts, ka tiesai tas nemaz nav jāvērtē, jo par pamatu prasītājas sodīšanai kalpo fakts, ka pašvaldība ir atcēlusi Atzinumu. Taču tas ir pretrunā ar būvniecības jomu regulējošiem tiesību aktiem.

[4.3] Būvinspektoram ir tiesību aktos noteikta kompetence un tiesības apsekot objektus, konstatēt iespējamu patvaļīgu būvniecību, pieprasīt jebkuru objekta dokumentāciju, nosakot to iesniegšanas termiņus, kā arī izlietot citas tiesību aktos noteiktas tiesības un pienākumus.

Atzinuma atcelšana, nevar būt pamats prasītājas sodīšanai. To ir atcēlusi pašvaldība jeb atbildētāja, savukārt atcelšanas likumības pārbaude nav bijusi pakļauta tiesas kontrolei.

[4.4] Pašvaldības Būvvalde nav izveidota kā atsevišķa un patstāvīga institūcija. Darba līgumus ar visiem Būvvaldes darbiniekiem, tostarp /amats/ un būvinspektoru, slēdz pašvaldība (atbildētāja). Atbildētājai ir jāuzrauga būvinspektora darbības, jāizlemj jautājumi par disciplinārlietas lietas ierosināšanu pret būvinspektoru un viņa disciplināratbildības noteikšanu. Pašvaldība nav ierosinājusi disciplinārlietu pret būvinspektoru, nav viņu disciplināri sodījusi.

Būvinspektors gada laikā ir sagatavojis 277 atzinumus par būves faktisko stāvokli, tostarp arī tādus atzinumus, kuros vienlaikus fiksēts patvaļīgas būvniecības fakts un ietverts norādījums iesniegt dažāda veida informāciju.

Atsauci par atzinumu kā administratīvo aktu ģenerē BIS, vadoties no atzinumā uzdotā uzdevuma. Šāda kārtība ir ieviesta visā Latvijā kopš 2020.gada. Pirms tam kārtību noteica Ministru kabinets, noformējot attiecīga parauga veidlapas. Izveidojusies plaša tiesu prakse jautājumā par būvinspektora atzinuma juridisko dabu. Šobrīd BIS ir veikti iestatījumi atbilstoši tiesību aktu normām un tiesu praksei, tādējādi atvieglojot un automatizējot darbu. Fakts, ka pašvaldība ir atcēlusi tikai šo vienu konkrēto Atzinumu norāda uz iespējamu pašvaldības ieinteresētību konkrētajā īpašumā.

[4.5] Atbilstoši kompetencei, BIS prasībām un tiesu praksei sagatavots Atzinums nevar būt pamats prasītājas sodīšanai par Atzinuma nekontrolēšanu un paviršību. Fakts, ka atbildētāja ir atcēlusi Atzinumu, nevar tikt izmantots par pamatu prasītājas sodīšanai, ja netiek veikta Atzinuma atcelšanas likumības pārbaude. Jāņem arī vērā tiesu prakses atziņas, ka būvinspektora atzinums, kas nav administratīvais akts, nav pakļauts tiesas kontrolei. Tiesas kontrolei ir pakļauts galīgais iestādes lēmums lietā, bet šāds lēmums būvniecības lietas ietvaros vēl nav pieņemts.

[4.6] Tiesa nav ņēmusi vērā Darba likuma 90.panta piekto daļu, ja gada laikā no piezīmes vai rājiena izteikšanas dienas darbiniekam nav izteikta jauna piezīme vai rājiens, viņš uzskatāms par disciplināri nesodītu.

[5] Atbildētāja 2022.gada 31.oktobrī iesniegusi rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, uzskata to par nepamatotu un noraidāmu, uztur spēkā iepriekš sniegtos paskaidrojumus par lietas faktiskajiem apstākļiem un disciplinārsoda piemērošanas pamatiem.

Atbildētāja papildus paskaidro turpmāk norādīto.

[5.1] Sūdzībā ietvertie argumenti ir nepamatoti, disciplinārsods prasītājai piemērots pamatoti, spriedums atstājams spēkā un nav atceļams. Tiesa ir analizējusi prasītājas prasījumus un apgalvojumus, vērtējusi pierādījumus, devusi tiem juridisku novērtējumu. Tiesa pamatoti norādījusi, ka tai nav pamata izvērtēt, vai Atzinums, ir administratīvais akts, jo šo apstākļu izvērtēšana nav izskatīšanas priekšmets, lietā ir jāizvērtē tikai pārkāpumi prasītājas darbībās, kas saistīti ar Atzinumu, kas bija par pamatu viņas disciplinārai sodīšanai.

Tiesa ņēmusi vērā apstākļus, kādos pārkāpums izdarīts, ka to nevar atzīt kā formālu, ka tas ir disciplināri sodāms, rājiens ir pamatots un piemērotais sods ir samērīgs. Turklāt iztiesāšanas gaitā nav apstiprinājies neviens no prasībā minētajiem argumentiem, nav apstiprinājies, ka darba devējs tendenciozi, diskriminējoši izturētos pret prasītāju.

Pretēji apelācijas sūdzībā norādītājam prasītāja nav sodīta par to, ka pašvaldība ir atcēlusi Atzinumu.

[5.2] Nepamatots ir sūdzībā izteiktais viedoklis, ka tiesa pārveidojusi Senāta atziņu. Konkrētajā gadījumā Atzinums nav tikai fakta fiksācija dabā, jo būvju kopīpašniekiem tiek uzlikti pienākumi, kurus adresātiem nav iespēja apstrīdēt, jo Atzinumā trūkst norāde par apstrīdēšanas kārtību. Atbilstoši

Senāta praksei, būvinspektora atzinums kā tāds uzskatāms par administratīvo aktu gadījumos, ja atzinumā ir noteikts pienākums apturēt būvdarbus vai pārtraukt patvaļīgas būves ekspluatāciju, un visos pārējos gadījumos būvinspektora atzinums uzskatāms vienīgi par pamatu Būvvaldei turpināt attiecīgo administratīvo procesu un lemt par to, kādā veidā konstatētie pārkāpumi ir novēršami.

Atzinumā būvinspektors ir uzdevis "pārtraukt patvaļīgo būvniecību" un pienākumu iesniegt dokumentus un viedokli, līdz ar to nav šaubu par Atzinuma atbilstību Senāta administratīvā akta interpretējumam. Konkrētajā situācijā Atzinums ar tajā ietvertajiem norādījumiem rada tiesisku pienākumu un attiecīgi arī tiesības uz uzlikto pienākumu un konstatējumu apstrīdēšanu. Līdz ar to tiesas viedoklis, ka prasītājai ir bijis jāpārbauda Atzinuma izdošanas likumība un pamatojums, ir pareizs un pamatots.

Būvvalde ir pašvaldības administrācijas struktūrvienība, kura savu funkciju ietvaros kontrolē būvniecības procesu un tā atbilstību Būvniecības likuma un citu būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasībām. Nenoliedz, ka darba līgumus ar Būvvaldes darbiniekiem slēdz pašvaldība. Taču nepamatots ir prasītājas viedoklis, ka tas norāda uz pašvaldības pienākumu uzraudzīt Būvvaldes darbu. Pašvaldība ir noslēgusi darba līgumu ar prasītāju par Būvvaldes darba vadīšanu un organizēšanu, uzdodot /amats/ tās amatu aprakstā un Būvvaldes nolikumā noteiktos pienākumus un tiesības.

[5.3] Prasītāja atsaukusies uz noteiktu skaitu atzinumu, kas sastādīti BIS, kurus pašvaldība nav atcēlusi. Pašvaldība kā /amats/ darba devējs nepārbauda tās struktūrvienību sagatavotos dokumentus iekams tie netiek apstrīdēti Administratīvā procesa likuma kārtībā vai netiek saņemts iesniegums saskaņā ar Iesniegumu likumu. Pašvaldība algo speciālistus ar likumu noteikto funkciju izpildei, līdz ar ko pašvaldība paļaujas, ka tai deleģētās funkcijas tiek pildītas ar rūpību un profesionalitāti, kāda no darbiniekiem ir pamatoti sagaidāma.

[6] Pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu, Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2022.gada 7.novembrī ierosināja apelācijas tiesvedību un nolēma lietu izskatīt rakstveida procesā, lietas dalībniekiem izskaidroja tiesības un noteica termiņu šo tiesību izmantošanai.

Puses papildu paskaidrojumus tiesā nav iesniegušas.

Motīvu daļa

[7] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi pierādījumus, rakstveida paskaidrojumus, kā arī izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma pilnīgi.

Tiesas kolēģija savu nolēmumu pamato ar šādiem argumentiem.

[8] Saskaņā ar šī likuma 430.panta pirmo un ceturto daļu apelācijas instances tiesa pati izlemj, kurus pierādījumus pārbaudīt. Ja apelācijas instances tiesā lietas dalībnieks iesniedz vai līdz pārbaudīt pierādījumus, kurus viņam bija iespējams pieteikt lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā un ja apelācijas instances tiesa nekonstatē attaisnojošu iemeslus, kāpēc pierādījumi netika iesniegti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesa pierādījumus nepieņem.

Civilprocesa likuma 94.pants noteic, ka tiesa pieņem tikai tos pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā. Savukārt, Civilprocesa likuma 110.pants noteic, ka rakstveida pierādījumi ir ziņas par faktiem, kuriem ir nozīme lietā.

[8.1] Prasītāja apelācijas sūdzībai pievienojusi jaunus pierādījumus 5 būvinspektora atzinumus par būvju pārbaudi - /datums/Nr.BIS-BV-19.9-2022-992, /datums/Nr.BIS-BV-19.9-2022-1476, /datums/Nr.BIS-BV-19.9-2022-2065 un Nr.BIS-BV-19.9-2022-2069, /datums/Nr.BIS-BV-19.9-2022-9926.

Norāda, ka /nosaukums A/ Būvvaldes būvinspektors 2022.gada ietvaros ir sastādījis 277 atzinumus par būves faktisko stāvokli, arī tādus atzinumus, kuros vienlaikus fiksēts patvaļīgas būvniecības fakts un ietverts norādījums iesniegt dažāda veida informāciju. Apelācijas sūdzībai pievienoti tikai daži no šādiem būvinspektora atzinumiem, lai uzskatāmi parādītu, cik dažādu informāciju būvinspektors ar savu atzinumu var pieprasīt iesniegt. Nevienā no šiem atzinumiem nav atsauces, ka tas būtu administratīvais akts (šādu atsauci kopš 2020.gada ģenerē BIS), un nevienu no šiem atzinumiem pašvaldība nav atcēlusi.

Pamatojums, kāpēc šie pierādījumi netika iesniegti pirmās instances tiesā, nav norādīts.

[8.2.] Atbildētāja nav izteikusi viedokli par apelācijas sūdzības pielikumā esošo pierādījumu pievienošanu lietas materiāliem. Taču tā norādījusi, ka pašvaldība kā /amats/ darba devēja nepārbauda tās struktūrvienību sagatavotos dokumentus, iekams tie kāda tiesiska strīda ietvaros netiek apstrīdēti Administratīvā procesa likuma kārtībā vai netiek saņemts iesniegums saskaņā ar Iesniegumu likumu.

[8.3] Tiesas kolēģija, apskatījusi sprieduma 8.1.punktā minētos atzinumus, iepazinusies ar to saturu un salīdzinājusi tos ar lietā esošo Atzinumu, atzīst, ka tie visi pēc formas ir vienādi. Secīgi minēto pierādījumi pievienošana lietai nav nepieciešama lietas taisnīgai izspriešanai. Tāpat nav norādīts, kādu attaisnojošu iemeslu dēļ pierādījumi netika iesniegti pirmās instances tiesā.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[9.1] Tiesas kolēģija konstatē, ka prasītāja apelācijas sūdzībā līdz atcelt pirmās instances tiesas spriedumu. Taču, ņemot vērā lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā, tiesas kolēģija secina, ka apelātore vēlas, lai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības. Tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 427.pantu nekonstatē tādus pārkāpumus, kuru dēļ spriedums būtu jāatceļ.

[9.2] Tiesai jātaisa spriedums tikai par likumā noteiktā kārtībā pieteiktajiem prasījumiem. Savukārt, apspriežot iebildumus pret prasību, apelācijas vai kasācijas sūdzības motīvus u.c. tiesa nav saistīta ar attiecīgajos procesuālajos dokumentos norādītajām tiesību normām (*Civilprocesa likuma komentāri I daļa. Autoru kolektīvs Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. TNA, 2011, 412. un 414. lpp.*).

Tāpat tiesai, taisot spriedumu, ir saistošs prasītāja materiāltiesiskais prasījums, kura pamatotību tai jāpārbauda, kā arī pamats - apstākļi (juridiskie fakti), uz kuriem prasītājs balsta savu prasījumu (Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa un 192.pants), (sk. *Senāta 2012.gada 23.maija sprieduma lietā Nr.SKC-248/2012 (C07090808) 8.1.punktu, 2016.gada 22.novembra sprieduma lietā Nr.SKC-397/2016 (C04225411) 7.punktu*).

[9.3] Lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā nosaka prasības pieteikums, pirmās instances tiesas spriedums un apelācijas sūdzība.

Lietā nav strīda par sprieduma 3.2.punktā norādītajiem faktiem.

Šajā lietā izskatāmais strīds ir par to, vai prasītāja kā /amats/, neuzraugot (nekontrolējot) būvinspektora /datums/sastādīto Atzinumu, pieļāvusi paviršību, kā rezultātā viņai ir piemērots disciplinārsods un izteikts rājiens.

Uz iepriekš minētā pamata lieta pēc būtības izskatīta pirmās instances tiesā. Atbildētāja apelācijas sūdzību vai pretapelācijas sūdzību par to, ka prasītājas sodīšanai būtu vēl kāds cits pamats, nav iesniegusi.

[10] Darba likuma 90.panta pirmā daļa noteic, ka par noteiktās darba kārtības vai darba līguma pārkāpšanu darba devējs darbiniekam var izteikt rakstveida piezīmi vai rājienu, minot tos apstākļus, kas norāda uz pārkāpuma izdarīšanu.

Tiesai ir pienākums, izskatot pušu strīdu, pārbaudīt, vai ir bijis tiesisks pamats piemērot disciplinārsodu.

Vērtējot darbinieka rīcību (pārkāpumu), svarīgi ir tas, vai viņš pienācīgi izpildīja savus darba pienākumus, kas konkretizēti darba līgumā un citos darba devēja aktos, kas viņam ir saistoši.

Kā izriet no judikatūras, kritērijs Darba likuma 90.panta pirmās daļas piemērošanai pēc būtības ir viens: noteiktās darba kārtības vai darba līguma

pārkāpums (sk. *Senāta 2011.gada 9.marta spriedums lietā Nr.SKC-281/2011 (C30379509)*).

Tāpat Senāts ir norādījis, ka tiesas pieejai, vērtējot, vai pārsūdzētais rīkojums par disciplinārsoda piemērošanu pārbaudāms pēc būtības, nav jābūt formālai.

Atbilstoši Darba likuma 90.panta pirmajai daļai būtiska nozīme ir tam, vai rīkojumā par disciplinārsoda uzlikšanu ir skaidri norādīti konkrēti un pietiekami apstākļi, kas norāda uz darbinieka izdarīto pārkāpumu. Darbiniekam no rīkojuma par disciplinārsoda piemērošanu jābūt skaidri saprotamam, par kādu tieši pārkāpumu darba devējs viņam piemēro disciplināro atbildību. Tādā gadījumā darbiniekam ir iespēja pienācīgi aizstāvēties, ja viņš uzskata disciplinārsodu par nepamatotu (sk. *Senāta 2022.gada 13.decembra lieta Nr.C30584221 (ECLI:LV:AT:2022:1213.C30584221.10.S) 7.4.punktu*).

Secīgi tiesas kolēģijai ir jāpārbauda pēc būtības Rīkojumā norādītais par disciplinārsoda piemērošanu.

[10.1] Atbildētāja ir disciplināri sodījusi prasītāju par paviršību (sprieduma 9.3.punkts).

Sprieduma 3.5.punktā norādīts uz tiem darba līguma, amata apraksta punktiem, kuri norādīti Rīkojumā un kurus atbildētājas ieskatā pārkāpusi prasītāja, kad kā /amats/neuzraudzīja būvinspektora /datums/sagatavotā Atzinuma saturu. Kā arī izdarīta atsauce uz Būvvaldes nolikuma 3.punktu, kurā noteikto prasītāja neesot ievērojusi.

Secīgi ir pārbaudāma būvinspektora kompetence būvniecības kontroles jomā.

[10.2] Būvniecības likuma 5.panta pirmās daļas 5.punkts un Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumi Nr.499 "Noteikumi par būvinspektoriem" (turpmāk Noteikumi par būvinspektoriem) noteic būvinspektoriem izvirzāmās prasības, būvinspektoru reģistrācijas kārtību un kārtību, kādā būvinspektorus izslēdz no reģistra; būvinspektoru reģistra datu saturu; būvinspektoru profesionālās darbības uzraudzības kārtību. Savukārt būvinspektora tiesības apskatīt un pārbaudīt būves, dot par pārbaudi atzinumu, ja nepieciešams arī norādījumus pārkāpumu novēršanai, paredzētas Būvniecības likuma 18.pantā, bet patvaļīgas būvniecības kontroles jomā tās paredzētas Būvniecības likuma 18.panta trešajā daļā un 21.panta piektajā daļā.

Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk Vispārīgie būvnoteikumi) XIII sadaļā "Būvniecības kontrole un ekspluatācijas uzraudzība" norādīti būvinspektora pienākumi un tiesības.

No iepriekš minētajām tiesību normām secināms, ka būvinspektors, kā patstāvīga būvniecības jomā sertificētas profesijas pārstāvis un būvinspektoru reģistrā reģistrēta persona, īsteno ar likumu deleģēto kontroles funkciju pār būvniecības procesa vai būves ekspluatācijas atbilstību normatīvā regulējuma prasībām. Kā pamatoti norādījusi apelātore, tad dažādu atzinumu sagatavošana ir viena no tiesību aktos noteiktajām būvinspektora tiešajām kompetencēm un pienākumiem (skat. Vispārīgo būvnoteikumu 134.punktu).

[10.3] Prasītājai piemērotais disciplinārsods saistīts ar būvinspektora darbībām nekustamajā īpašumā /nosaukums F/, kas kā redzams no tiesas kolēģijai pieejamās Kadastra informācijas ir zemesgrāmatā nereģistrēts zemes un būvju kopīpašums, kuru tiesiskais valdītājs ir gan atbildētāja, gan vairākas fiziskas personas.

No lietas materiāliem redzams, ka minētā nekustamā īpašuma kopīpašnieces nespēj vienoties par nekustamā īpašuma sakārtošanu. To apliecina šādi pierādījumi.

[10.3.1] /datums/ prasītājas kā /amats/ atbilde uz kopīpašnieču /datums/iesniegumu par nekustamā īpašuma apsekošanu un notikušās būvniecības atbilstību tiesību normām, norādot uz to, ka būvniecības darbus atļauts veikt tikai pēc attiecīgas būvniecības dokumentācijas noformēšanas Būvvaldē un ar rakstisku kopīpašnieka piekrišanu.

[10.3.2] /datums/rakstiski sagatavotais Būvvaldes atzinums par iepriekš minētā nekustamā īpašuma pārbaudi, kurā konstatēti Būvniecības likuma pārkāpumi, noteikts norādījumu izpildes termiņš, kā arī noteikta atzinuma apstrīdēšanas kārtība.

[10.3.3] /datums/Būvvaldē saņemts /pers. T/ iesniegums, kurā norādīts uz pārbūvi bez saskaņošanas ar pārējiem kopīpašniekiem un pieteikts lūgums, aicināt sakārtot būves iepriekšējā stāvoklī, saskaņojot ar kopīpašniekiem.

[10.3.4] Būvinspektora sagatavotais Atzinums, kurā konstatētas patvaļīgas būvniecības pazīmes, norādīts, ka jāpārtrauc patvaļīgā būvniecība, jo dzīvojamā māja neatbilst Vispārīgo būvnoteikumu 158.^{2} punkta prasībām par pilnīgi vai daļēji sagruvušas, bīstamas vai ainavu bojājošas būves sakārtošanu vai nojaukšanu. Norādīts, ka Atzinuma saņēmējām līdz noteiktam laikam Būvvaldē ir jāiesniedz pieprasītā informācija. Atzinuma apstrīdēšanas kārtība nav noteikta. Taču norādīts, ka tas parakstīts BIS ar elektroniskās parakstīšanas rīku saskaņā ar Būvniecības likuma 24.panta devīto un desmito daļu. Atzinums adresēts kopīpašniecēm.

[10.3.5] /datums/ prasītājas /pers. T/ sagatavotā atbilde uz iesniegumu, kurā apstiprināts, ka joprojām nav veikti nekādi pasākumi, lai novērstu patvaļīgās būvniecības sekas. Prasītāja vērsusi uzmanību, ka /pers. T/ jāsadarbojas ar otru kopīpašnieci /pers. G/, lai sakārtotu nekustamo īpašumu.

[10.4] Tiesas kolēģija atzīst, ka sprieduma 11.3.punktā norādītie pierādījumi ir jāņem vērā taisnīgai lietas izspriešanai, jo tie ļauj izdarīt secinājumus par Atzinuma būtību un tiesiskajām sekām, ko tas radījis. Secīgi tas saistāms ar apstākli par būvinspektora kompetenci un uzskatu, ka prasītāja paviršī pildījusi darba pienākumus.

Atbildētājas Administratīvo aktu strīdu komisija, uzskatījusi, ka Atzinums ir administratīvais akts, kas nelabvēlīgs /pers. G/, to atcēlusi. Atzinumu kā administratīvo aktu atzinusi arī pirmās instances tiesa. Taču prasītāja un būvinspektors /datums/paskaidrojumā uzskata, ka Atzinums nav administratīvais akts, jo tā adresātiem jāiesniedz Būvvaldē informācija, kas vērsta uz sadarbību, ar mērķi saglabāt/sakārtot nekustamo īpašumu. Atzīstams, ka dokuments ir jāvērtē pēc tā satura nevis tā nosaukuma.

Lai arī Atzinuma juridiskās dabas vērtēšana nav šīs prasības priekšmets, tomēr tiesas kolēģija atzīst, ka tam ir nozīme lietas izskatīšanā.

Būvniecības likuma 24.panta pirmajā daļā norādīts, ka BIS ir valsts sistēma, kas ietver būvniecības procesam un tā kontrolei nepieciešamos datus, un tās mērķis ir nodrošināt datu uzglabāšanu un apriti starp publiskās pārvaldes institūcijām, kontroles institūcijām un būvniecības dalībniekiem, kā arī sabiedrības iesaisti būvniecības procesā. Būvniecības informācijas sistēmas pārzinis un turētājs ir birojs. Minētās tiesību normas astotā daļa noteic, ka Būvvalde vai institūcija, kura pilda būvvaldes funkcijas, adresātam nelabvēlīgu lēmumu (piemēram, atteikumu izdot būvatļauju, akceptēt būvniecības ieceri un izdarīt atzīmi BIS par projektēšanas nosacījumu izpildi) BIS paraksta ar drošu elektronisko parakstu. Citus lēmumus, atzinumus un atzīmes Būvvalde vai institūcija, kura pilda Būvvaldes funkcijas, BIS izdod un izdara strukturētu datu veidā un paraksta ar BIS elektroniskajā pakalpojumā pieejamo elektroniskās parakstīšanas rīku.

Nav strīdu, ka Atzinums ir sagatavots BIS, tas parakstīts ar elektroniskās parakstīšanas rīku.

Būvniecības likuma 18.pants noteic būvinspektora kompetenci būvniecības uzraudzības procesā. Saskaņā ar minētajā pantā ietvertajām tiesību normām būvinspektoram, veicot būvdarbu kontroli atbilstoši tās iestādes kompetencei, kurā viņš ir nodarbināts, ir tiesības pārliecināties par būvniecības atbilstību normatīvo aktu prasībām, un gadījumā, ja tiek konstatēti pārkāpumi, sastādīt attiecīgu atzinumu un apturēt būvdarbus. Savukārt attiecīgajai iestādei uz šī atzinuma pamata ir tiesības lemt par to, kādā veidā konstatētie pārkāpumi novēršami.

No Būvniecības likuma 18.panta neizriet, ka būvinspektora atzinumā ietverts secinājums, ka veiktie būvdarbi neatbilst normatīvo aktu prasībām, pats par sevi atzinuma adresātam rada kādu publiski tiesisku pienākumu vai tiesības. Proti, Būvniecības likums neietver tādu regulējumu, kas paredzētu, ka līdz ar būvinspektora attiecīga secinājuma izdarīšanu, personām rastos pienākums veikt kādas konkrētas darbības vai tiktu radītas kādas citas galīga rakstura tiesiskas sekas. Tieši pretēji, kā atzīts arī Augstākās tiesas praksē, būvinspektora atzinums kā tāds uzskatāms par administratīvo aktu vienīgi

tajos gadījumos, ja šajā atzinumā ir noteikts pienākums apturēt būvdarbus vai pārtraukt patvaļīgās būves ekspluatāciju. Savukārt visos pārējos gadījumos būvinspektora atzinums uzskatāms vienīgi par pamatu būvvaldei turpināt attiecīgo administratīvo procesu un lemt par to, kādā veidā konstatētie pārkāpumi ir novēršami (sal., *piemēram, Senāta 2015.gada 30.septembra lēmumu lietā Nr.SKA-1213/2015 (6-70008915), 2016.gada 22.marta lēmumu lietā Nr.SKA-764/2016 (A420127816), 2016.gada 23.marta lēmumu lietā Nr.SKA-820/2016, 2017.gada 10.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-956/2017 (6-70003317)*).

Tātad būvinspektora atzinums un tajā fiksēto faktu kopums pats par sevi parasti nerada personai konkrētas publiski tiesiskas sekas, tāpēc atzinumā ietverts secinājums, ka būvniecības veikšanā ir konstatējami normatīvo aktu pārkāpumi, nav iemesls, lai atzinumu vērtētu kā konstatējošu administratīvo aktu (*Senāta 2017.gada 10.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-956/2017 (6-70003317) 9.punkts*).

Iepriekš minētā atziņa ir pilnībā attiecināma uz izskatāmo lietu.

[11] Ņemot vērā iepriekš spriedumā norādīto, atzīstams, ka Atzinums nav administratīvais akts. Tāpat no apskatītajām būvniecības jomu regulējošajām tiesību normām secināms, ka būvinspektoram ir plašs pilnvaru kopums būvniecības kontroles jomā, t.sk. viņš ir tiesīgs pieprasīt iesniegt dokumentus atzinuma veidā.

Saskaņā ar Amata apraksta 9.1.punktu prasītājas pienākums ir plānot, organizēt un nodrošināt Būvvaldes darbu, atbildēt par noteiktu uzdevumu izpildi, deleģēt un koordinēt pienākumu izpildi. Bet Noteikumu par būvinspektoriem 19.^{2} panta 4.punktā norādīts, ka pašvaldība vai institūcija, kas pilda būvvaldes funkcijas, veicot būvinspektora amata pienākumu pildīšanas uzraudzību, novērtē būvinspektora darbību atbilstoši prasībai kvalitatīvi sagatavot dokumentus un iekļaut tos BIS.

Taču neviena tiesību norma nenosaka prasītājas pienākumu pārbaudīt būvinspektora sagatavotus atzinumus, pirms to pievienošanas BIS un nosūtīšanas adresātiem. Turklāt, ja Būvvaldē ir noteikta pienākumu deleģēšana, tad arī būvinspektoram, kurš ir kompetents savas jomas speciālists, ir jāuzņemas atbildība par pieņemto Atzinumu tiesiskumu. Līdz ar to, vērtējot prasītājai piemērotā soda pamatotību, nozīme strīda taisnīgam risinājumam ir arī apelātores argumentam par to, ka atbildētāja nav sodījusi disciplināri pašu būvinspektoru, lai gan tās komisija atcēla Atzinumu.

Tādēļ nav pamata uzskatīt, ka prasītāja pieļāvusi paviršību, neuzraugot (nekontrolējot) būvinspektora /datums/sastādīto Atzinumu, ko būvinspektors bija tiesīgs sagatavot. Līdz ar to nav pamata par to piemērot disciplinārsodu.

[12] No atbildētājas personāla nodaļas 2022.gada 17.maija Izziņas par prasītājai izsniegtajiem rīkojumiem redzams, ka iepriekš viņai disciplinārsods piemērots /datums/. Tas nozīmē, ka saskaņā ar Darba likuma 90.panta piekto daļu prasītāja nav uzskatāma par disciplināri sodītu. Taču no 2021.gada 24.maija līdz 2022.gada 5.maijam no prasītājas 15 reizes ir pieprasīta rakstveida informācija vai paskaidrojumi par Būvvaldes darbu.

/datums/ atbildētāja rakstiski norādījusi prasītājai, ka /amats/ pienākumi jāpilda ar lielāku rūpību, savukārt viņas /datums/paskaidrojumā norādītais par *mobinga* turpināšanos ir nepamatots.

Taču tiesas kolēģijai nav pamata izvērtēt faktus par to, ka darba devējs pieļauj pret darbinieci neatļautu darbību, kas būtu atzīstama par *mobingu*, jo prasītāja nav izvirzījusi prasījumu uz šādiem pamatiem.

Disciplinārsoda piemērošana prasītājai nevar būt atbildētājas pašmērķis. Pārkāpuma būtiskumu darba devējai jāspēj pamatot, nevis deklaratīvi, bet konkrēti atklājot pārkāpuma negatīvās sekas (piemēram, esošos vai potenciālos zaudējumus, ietekmi uz parasto darba gaitu, kaitējumu reputācijai). Minētajā gadījumā tas nav noticis. Tāpēc ir pamats apmierināt prasītājas prasību un atcelt Rīkojumu un /datums/lēmumu Nr.1.13/IZ760 "Par atteikumu atcelt /pers. D/ ar /datums/rīkojumu Nr.29-pers piemēroto disciplinārsodu".

[13] Lai disciplinārsods būtu spēkā, ir svarīgi to pareizi piemērot. Tas nozīmē ievērot Darba likuma paredzēto procedūru, kā arī pareizi kvalificēt pārkāpumu. Ja noteiktā procedūra netiek ievērota, tas var būt par iemeslu piezīmes vai rājiena atcelšanai.

Saskaņā ar Darba likuma 90.panta trešo daļu piezīmi vai rājienu izsaka ne vēlāk kā viena mēneša laikā no pārkāpuma atklāšanas dienas, neieskaitot darbinieka pārejošas darbnespējas laiku, kā arī laiku, kad darbinieks ir atvaļinājumā vai neveic darbu citu attaisnojošu iemeslu dēļ [..].

Minētā tiesību norma ir imperatīva un paredz vispārējo noilguma termiņu piezīmes vai rājiena izteikšanai, kas ir viens mēnesis no pārkāpuma atklāšanas dienas. Tas nozīmē, ka darba devējam jāvar atklāt iespējamo pārkāpumu un nepieciešamības gadījumā izlemt par piemērojamo sodu operatīvi.

Par Atzinumu /pers. G/ atbildētājai sūdzējās jau /datums/, ko apliecina lietai pievienotais iesniegums. Secīgi, atbildētāja zināja par pretenzijām pret Būvvaldi un tās darbiniekiem jau /datums/, taču paskaidrojumus no būvinspektora pieprasīja tikai /datums/, bet no prasītājas /datums/(ņemot vērā, ka prasītāja īsu brīdi, no 2022.gada 3.janvāra līdz 12.janvārim, bija attaisnotā prombūtnē). Tātad šajā lietā termiņš (pēdējā diena) rājiena izteikšanai bija 2022.gada 20.janvāris.

Secināms, ka darba devēja neveica nekādas darbības, kas būtu vērstas uz pārkāpuma esības pārbaudi. Par tādām nevar uzskatīt atbildētājas Administratīvo aktu strīdu komisijas darbošanos (sprieduma 3.3.punkts), izvērtējot Atzinuma likumību.

Tas nozīmē, ka speciālajā likumā noteiktā procedūra nav tikusi ievērota, kas arī var būt pamats prasītājai izteiktā rājiena atcelšanai.

[14] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā nav izvērtējusi lietā visus konstatētos apstākļus, lai piemērotu faktiskajiem apstākļiem atbilstošas procesuālo un materiālo tiesību normas, tā dēļ noraidījusi prasību pilnībā.

Tiesas spriedums faktiski nesatur to argumentu izvērtējumu, kas likti prasības pamatā un nav nodibinājusi, par kādu tieši pārkāpumu darba devējs darbiniekam piemērojis disciplināro atbildību.

[15] Spriedumā ir jāizlemj jautājumi, kas saistīti ar tiesas izdevumu piedziņu.

Prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 1.punktu atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas.

Prasībā un apelācijas sūdzībā pieteiktie prasījumi apmierināti pilnīgi. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu no atbildētājas jāpiedzen tiesas izdevumi valsts labā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 4.punktu no atbildētājas valsts labā piedzenama valsts nodeva par prasības pieteikumu un apelācijas sūdzību, kopā 140 EUR (70 EUR x 2).

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu, kas ir imperatīva tiesību norma, un atbilstoši Civillikuma 1765.pantam, ir pamats noteikt valstij tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6% gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Šāds piemērojamās tiesību normas skaidrojums jeb interpretācija atbilst Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021.gada 15.decembra lēmumam, kuram, pamatojoties uz likuma "Par tiesu varu" 49.^{1} panta trešo daļu, ir skaidrojošs raksturs.

Tiesas kolēģija atzīst, ka naudas piedziņas lietās jaunas tiesības netiek radītas, bet tiesa, pamatojoties uz materiālo tiesību normām, konstatē lietas dalībnieka tiesības uz attiecīgo naudas summu. Līdz ar to spriedums kļūst par pamatu tam, ka var notikt piespiedu izpilde gadījumā, ja tas netiek izpildīts labprātīgi tiesas noteiktajā termiņā.

Līdz ar to valstij šajā lietā, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.panta pirmo daļu, pienākas procenti par piedzīto valsts nodevu.

[17] Tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa 204.^{1} pantu atbildētājai nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par

valsts nodevas piedziņu, kas skaitāms no šī sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 199., 430., 432. un 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

apmierināt pilnīgi /pers. D/ prasību pret /nosaukums A/ par rīkojuma Nr.29-pers un lēmuma Nr.1.13/IZ760 atcelšanu.

Atcelt /nosaukums A/ /datums/rīkojumu Nr.29-pers "Par rājiena izteikšanu /amats/ /pers. D/" un /datums/lēmumu Nr.1.13/IZ760 "Par atteikumu atcelt /pers. D/ ar /datums/rīkojumu Nr.29-pers piemēroto disciplinārsodu".

Piedzīt no /nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, valsts labā valsts nodevu 140 EUR (viens simts četrdesmit *euro*), kas jāsamaksā Valsts kasē, NMR 90000050138, BIC kods TRELLV22 kontā Nr.LV55TREL1060190911200.

Noteikt valstij tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt 6% gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Noteikt /nosaukums A/ termiņu sprieduma daļā par valsts nodevas piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas - 2023.gada 7.februāra - Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnese J.Mauliņa

Tiesnese A.Klaiše

Tiesnese L.Vēbere

DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.